

महाराष्ट्र विधानसभा
दिवसाच्या कामकाजाचा क्रम
गुरुवार, दिनांक ५ जुलै, २०१८
(सकाळी ११.०० वाजता)

एक : प्रश्नोत्तरे.

(अ) तारांकित प्रश्न.

(ब) बुधवार, दिनांक ४ जुलै, २०१८ रोजीची तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी सभागृहाच्या पटलावर ठेवणे.

दोन : अशासकीय विधेयके व ठराव समितीचे प्रतिवृत्त सादर करणे.

तीन : स्थगन प्रस्तावाच्या सूचना — (असल्यास) (म.वि.स. नियम ९७ अन्वये).

चार : लक्षवेधी सूचना (म.वि.स. नियम १०५ अन्वये) :

- (१) सर्वश्री. अमित साटम, मंगलप्रभात लोढा, अस्लम शेख, राधाकृष्ण विखे-पाटील, विजय वडेद्रीवार, अमिन पटेल, मो. आरिफ निसम खान, प्रा. वर्षा गायकवाड, श्रीमती निर्मला गावित, अॅड. यशोमती ठाकूर, प्रा. विरेंद्र जगताप, सर्वश्री.सुनिल केदार, अमर काळे, त्र्यंबक भिसे, डॉ. संतोष टारफे, सर्वश्री. हर्षवर्धन सपकाळ, भारत भालके, बाळासाहेब थोरात, अमित देशमुख, अब्दुल सत्तार, संग्राम थोपटे, राहुल बोंद्रे, अॅड. राहुल कुल, सर्वश्री. पृथ्वीराज चव्हाण, कालीदास कोळंबकर, कुणाल पाटील, डी. पी. सावंत, शेख आसिफ शेख रशीद, जयकुमार गोरे, बसवराज पाटील, श्रीमती अमिता चव्हाण, सर्वश्री. अमित झनक, मधुकरराव चव्हाण, वसंतराव चव्हाण, विश्वजित कदम, सुनिल प्रभू, सुरेश गोरे, योगेश सागर, शशिकांत शिंदे, महेश लांडगे, लक्ष्मण जगताप, सुनिल राऊत, जयंत पाटील, अजित पवार, दिलीप वळसे-पाटील, जितेंद्र आव्हाड, राजेश टोपे, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे मुख्यमंत्र्याचे लक्ष वेधतील :-

"राज्यामधील ज्येष्ठ नागरिकांची मोठ्या प्रमाणात अवहेलना होत असल्याचे माहे जून, २०१८ च्या सुमारास निदर्शनास येणे, विभक्त कुटूंब पध्दतीमुळे तसेच मुलांना परदेशात नोकरीकरिता स्थायीक व्हावे लागल्यामुळे घरातील वृद्धांची मोठी समस्या बनणे, राज्यात

ज्येष्ठ नागरिकांची संख्या सुमारे १ कोटी २५ लाख एवढी असणे, ज्येष्ठ नागरिकांची वयोमर्यादा ६५ वरून ६० करावी, रक्तदाब व मधुमेहाची औषधे मोफत द्यावीत, महात्मा फुले जीवनदायी योजनेत ज्येष्ठांचा समावेश करावा, ज्येष्ठ नागरिकांसाठी स्वतंत्र आयुक्तालय स्थापन करावे इत्यादी मागण्यांसाठी ज्येष्ठ नागरिक संघांनी जिल्हाधिकारी तसेच तहसिलदार कार्यालयासमोर निदर्शन करणे, दिनांक २९ मे, २०१८ रोजी आपल्या विविध मागण्यांबाबतचे सविस्तर निवेदन माननीय मुख्यमंत्री यांना देऊन या निवेदनावर सहानुभूतीपूर्वक कार्यवाही करण्याची विनंती ज्येष्ठ नागरिक संघाद्वारे करण्यात येणे, जवळपास ४० लाख ज्येष्ठ नागरिक दारिद्र्य रेषेखालील असूनही ज्येष्ठ नागरिकांसाठी निश्चित धोरण नसल्यामुळे त्यांना अनेक अडचणींना सामोरे जावे लागणे, अपुरा पोषक आहार, अपुरे उपचार, परावलंबन, एकाकीपणा या ज्येष्ठ नागरिकांच्या प्रमुख समस्या असणे, 'एजवेल रिसर्च एंड एडवोकेसि सेंटर' या संस्थेच्या पाहणीमध्ये सध्याच्या डिजिटल युगात व कौटुंबिक आधार हवा असण्याच्या काळात ज्येष्ठांना एकाकीपणाला तोंड द्यावे लागत असल्याचे आढळून येणे, ज्येष्ठ नागरिकांच्या मागण्यांसंदर्भात शासनाने सकारात्मक निर्णय घेतला नाहीतर तीव्र आंदोलन करण्याचा त्यांनी दिलेला इशारा, काही शहरामध्ये पोलीस हेल्पलाईन असून तक्रार केल्यानंतर अशा प्रकरणी पोलीस मध्यस्थी करू शकतात पण केस करू शकत नसणे, केंद्र शासनाच्या 'पालक आणि ज्येष्ठ नागरिक परिरक्षा आणि कल्याण अधिनियम, २००७' या कायदानुसार ज्येष्ठ नागरिकांना मासिक खर्च देण्याचे दायित्व मुलांवर असणे व ज्येष्ठांचे जीवन व मालमत्ता सुरक्षित रहावी अशा तरतुदीही असणे परंतु या कायद्याची राज्यात काटेकोर अंमलबजावणी होत नसणे, लातूरमध्ये वृद्ध आई-वडिलांवर मुलाने नारळाच्या पाण्यातून केलेला विषप्रयोग, एकता एलिट (खार, मुंबई) या इमारतीमधील वृद्ध दांपत्यांची मोलकरीण व तिच्या पतीने केलेला खून, परिणामी ज्येष्ठ नागरिकांमध्ये पसरलेला असंतोष त्यामुळे राज्य शासनाने प्रत्येक जिल्ह्यामध्ये ज्येष्ठ नागरिकांसाठी एक वृद्धाश्रम स्थापन करणे, ज्येष्ठ नागरिकांचे धोरण जाहीर करून त्याची काटेकोर अंमलबजावणी करणे, ज्येष्ठ नागरिकांच्या मागण्या मान्य करणे इत्यादी बाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व प्रतिक्रिया."

- (२) सर्वश्री. अमित देशमुख, राधाकृष्ण विखे-पाटील, बाळासाहेब थोरात, अमिन पटेल, त्र्यंबक भिसे, अॅड. राहुल कुल, वि.स.स. तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे अन्न व औषध प्रशासन मंत्र्याचे लक्ष वेधतील :-

"राज्यातील निम्म्याहून अधिक खाद्य व्यावसायिक विनापरवाना व्यवसाय करीत असल्याचे माहे एप्रिल, २०१८ च्या सुमारास निदर्शनास येणे, परवाना आणि नोंदणीशिवाय सुरु असलेल्या या व्यावसायिकांवर कोणतीही कारवाई केली जात नसणे, १६०० प्रकरणांपैकी १०५७ प्रकरणात आवश्यक दस्तऐवज सादर करण्यात आले नसतानाही अन्न व औषध प्रशासनाकडून खाद्य व्यावसायिकांना परवाने जारी केल्याचा ठपका महालेखापालांनी अन्न व औषध प्रशासनावर ठेवणे, राज्यात १६.८६ लाख खाद्य

व्यावसायिकांपैकी फक्त ९.४३ लाख खाद्य व्यावसायिकांनी माहे जून, २०१६ पर्यंत नोंदणी केलेली असणे, उर्वरित ७.४३ लाख खाद्य व्यावसायिक नोंदणी आणि परवान्याशिवाय व्यवसाय करीत असल्याचे महालेखापालांनी आपल्या अहवालात नमूद केल्याचे निदर्शनास येणे, नोंदणी आणि परवान्याच्या नूतनीकरणासाठी अर्ज केला नसल्यास असे परवाने मुदतबाह्य ठरले जात असणे, अशा व्यावसायिकांनी त्यांचा व्यवसाय पुन्हा सुरु करण्यासाठी नव्याने अर्ज करून नोंदणी परवाना घेणे आवश्यक असणे, विनापरवाना सुरु असलेल्या खाद्य विक्रेत्यांवर शासनाने कारवाई करण्याची आवश्यकता, यासंदर्भात शासनाने करावयाची कार्यवाही व प्रतिक्रिया."

- (३) सर्वश्री. मनोहर भोईर, सुनिल प्रभू, अजय चौधरी, शशिकांत शिंदे, अजित पवार, दिलीप वळसे-पाटील, जयंत पाटील, जितेंद्र आव्हाड, राजेश टोपे, संदीप नाईक, जयदत्त क्षीरसागर, हसन मुश्रीफ, भास्कर जाधव, राणाजगजीतसिंह पाटील, श्रीमती दिपिका चव्हाण, श्री. राहुल जगताप, श्रीमती सुमन पाटील, सर्वश्री प्रदीप जाधव-नाईक, पांडुरंग बरोरा, वैभव पिचड, दत्तात्रय भरणे, नरहरी झिरवाळ, मकरंद जाधव-पाटील, विजय भांबळे, भाऊसाहेब पाटील -चिकटगांवकर, संग्राम जगताप, सुरेश लाड, राहुल मोटे, संजय कदम, हनुमंत डोळस, दिपक चव्हाण, पंकज भुजबळ, डॉ. सतीश पाटील, सर्वश्री. विजय वडेद्वीवार, राधाकृष्ण विखे-पाटील, सुनिल केदार, अमर काळे, बाळासाहेब थोरात, अॅड. यशोमती ठाकूर, श्रीमती निर्मला गावित, श्री डी.पी.सावंत, डॉ. संतोष टारफे, सर्वश्री कुणाल पाटील, अब्दुल सत्तार, हर्षवर्धन सपकाळ, मो.आरिफ निसम खान, अमित देशमुख, अमिन पटेल, त्र्यंबक भिसे, प्रा. वर्षा गायकवाड, सर्वश्री. अस्लम शेख, संग्राम थोपटे, राहुल बोंद्रे, भारत भालके, अॅड.राहुल कुल, सर्वश्री नारायण पाटील, पृथ्वीराज चव्हाण, कालीदास कोळंबकर, शेख आसिफ शेख रशीद, जयकुमार गोरे, बसवराज पाटील, श्रीमती अमिता चव्हाण, प्रा. विरेंद्र जगताप, सर्वश्री. अमित झनक, मधुकरराव चव्हाण, वसंतराव चव्हाण, विश्वजित कदम, मंगेश कुडाळकर, डॉ. राहुल पाटील, सर्वश्री.सुरेश धानोरकर, किसन कथोरे, संजय केळकर, बळीराम सिरसकार, नरेंद्र पवार, सुनिल शिंदे, बाळासाहेब पाटील, सुरेश गोरे, वि.स.स तातडीच्या व सार्वजनिक महत्त्वाच्या बाबीकडे दुग्ध विकास मंत्र्याचे लक्ष वेधतील :-

"राज्यातील दुध उत्पादकांनी व शेतकऱ्यांनी हजारो लिटर दुध रस्त्यावर ओतून १० दिवसांच्या गाव बंद आंदोलनास दिनांक ०१ जून, २०१८ पासून केलेली सुरुवात, राज्यात दररोज ४० लाख लीटर दुधाचे अतिरिक्त उत्पादन होत असून देशाच्या एकूण २ लाख टन उत्पादनापैकी राज्यात ३० हजार टन दुध पावडर गोदामात पडून असणे, यामुळे दुध उत्पादक शेतकरी मोठ्या प्रमाणात आर्थिक संकटात सापडणे, राज्यभरात संकलित होणाऱ्या एकूण १ कोटी ३० लाख लिटर दुधापैकी ४० लाख लिटर दुधाची दुध पावडर

बनविण्यात येणे, शासनाने दुध पावडरला ३ रुपये अनुदान देऊनही सदरहू प्रश्न मार्गी न लागणे, उर्वरित ९० लाख लिटर दुधाबाबत कोणतीही ठोस पाऊले उचलून शासनाने कार्यवाही न केल्याने ग्राहक जनता दुधासाठी प्रति लिटर मागे ४२ रुपये मोजत असताना शेतकऱ्यांना मात्र त्यातील फक्त १७ रुपये प्राप्त होणे, उर्वरित २५ रुपये प्रक्रिया व वितरणामध्ये नफेखोरी करण्यात येणे, कृषी विद्यापीठाने दिलेल्या माहितीनुसार गाईंच्या दुधाचा प्रति लिटर उत्पादन खर्च ३५ रुपये असून एसएनएफच्या दुधाला २७ रुपये भाव शासनाने जाहीर करणे, उत्पादन खर्चाच्या तुलनेत लिटर मागे १८ रुपये तोटा होत असून हमी भावाच्या तुलनेत लिटर मागे शेतकऱ्याची १० रुपयाप्रमाणे आर्थिक लूट सुरु असणे, राज्यातील ५८.५ टक्के दुध खासगी डेअरी उद्योगामार्फत संकलित होत असून यावर नियंत्रण असणारा कायदाच अस्तित्वात नसल्याने शासन हतबल ठरत असणे, बाजार ताब्यात ठेवण्यासाठी व नाममुद्रा विकसित करण्यासाठी सुरु असलेल्या स्पर्धेमुळे बहुसंख्य दुध संघांनी घाऊक विक्रेते, वितरक व किरकोळ विक्रेते यांच्या नफ्यात भरमसाठ केलेली वाढ वितरण साखळीतील ही लूट थांबविण्यासाठी व दुध उत्पादक शेतकऱ्यांना न्याय देण्यासाठी शासनाने अधिनियम व नियमात सुधारणा करून त्याची तात्काळ अंमलबजावणी करण्याची तसेच कर्नाटक शासनाप्रमाणे प्रति लिटर ५ रुपये दूध भुकटीसाठी अनुदान देण्याची नितांत आवश्यकता, याकडे झालेले शासनाचे दुर्लक्ष, परिणामी राज्यातील दुध उत्पादक शेतकऱ्यांमध्ये निर्माण झालेला असंतोष, याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही, उपाययोजना व प्रतिक्रिया."

पाच : शासकीय विधेयके :

(अ) महसूल मंत्र्यांचा प्रस्ताव (म.वि.स. नियम १५४ अन्वये) :-

"सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ४ — हैदराबाद अतियात चौकशी (सुधारणा) विधेयक, २०१८ मागे घेण्यास सभागृहाची अनुमती मिळावी."

(ब) सहकार मंत्र्यांचा प्रस्ताव (म.वि.स. नियम १५४ अन्वये) :-

"सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक २६ — महाराष्ट्र सहकारी संस्था (सुधारणा) विधेयक, २०१८ मागे घेण्यास सभागृहाची अनुमती मिळावी."

(क) विचार, खंडशः विचार व संमत करणे :-

- (१) (क) भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २१३ (२) (अ) आणि महाराष्ट्र विधानसभा नियम १५९ (२) अन्वये सर्वश्री.दिलीप वळसे पाटील, अजित पवार, राधाकृष्ण विखे-पाटील, अबु आझमी, पृथ्वीराज चव्हाण, सुभाष उर्फ पंडितशेट पाटील, हर्षवर्धन सपकाळ, सुरेश लाड, हनुमंत डोळस, भास्कर जाधव, संजय कदम, दत्तात्रय भरणे, पांडुरंग बरोरा, नरहरी झिरवाळ, संदिप नाईक, राहुल मोटे, हसन मुश्रीफ, शशिकांत शिंदे, राहुल जगताप, दिपक चव्हाण, डॉ.सतीश पाटील, सर्वश्री.जितेंद्र आव्हाड, वैभव पिचड, विजय भांबळे, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"ही विधानसभा सन २०१८ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १४ — महाराष्ट्र महामार्ग (सुधारणा) अध्यादेश, २०१८ नापसंत करते."

- (ख) सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३५ — महाराष्ट्र महामार्ग (सुधारणा) विधेयक, २०१८.

- (ग) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री अस्लम शेख, कुणाल पाटील, डी.पी.सावंत, विजय वडेद्वीवार, अमर काळे, सुनिल केदार, श्रीमती निर्मला गावीत, सर्वश्री वसंतराव चव्हाण, बसवराज पाटील, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३५ — महाराष्ट्र महामार्ग (सुधारणा) विधेयक, २०१८ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ४३ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिलिखित सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

- (घ) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री राधाकृष्ण विखे-पाटील, अबु आझमी, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३५ — महाराष्ट्र महामार्ग (सुधारणा) विधेयक, २०१८ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ३५ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिलिखित सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

- (ङ) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत श्री.भारत भालके, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३५ — महाराष्ट्र महामार्ग (सुधारणा) विधेयक, २०१८ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ३१ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(च) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत श्री.हर्षवर्धन सपकाळ, प्रा.विरेन्द्र जगताप, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३५ — महाराष्ट्र महामार्ग (सुधारणा) विधेयक, २०१८ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या २१ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(२) (क) भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २१३ (२) (अ) आणि महाराष्ट्र विधानसभा नियम १५९ (२) अन्वये सर्वश्री.दिलीप वळसे पाटील, अजित पवार, अस्लम शेख, विजय वडेटीवार, अमर काळे, सुनिल केदार, श्रीमती निर्मला गावीत, सर्वश्री.अमित झनक, डी.पी.सावंत, भारत भालके, वसंत चव्हाण, शेख आसिफ शेख रशीद, अमिन पटेल, राधाकृष्ण विखे पाटील, अबु आझमी, पृथ्वीराज चव्हाण, हर्षवर्धन सपकाळ, सुरेश लाड, हनुमंत डोळस, भास्कर जाधव, संजय कदम, दत्तात्रय भरणे, पांडुरंग बरोरा, नरहरी झिरवाळ, संदीप नाईक, राहुल मोटे, हसन मुश्रीफ, शशिकांत शिंदे, राहुल जगताप, दिपक चव्हाण, डॉ.सतीश पाटील, सर्वश्री जितेंद्र आव्हाड, वैभव पिचड, विजय भांबळे, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"ही विधानसभा सन २०१८ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १२ — महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) (सुधारणा) अध्यादेश, २०१८ नापसंत करते."

(ख) सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३६ — महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) (सुधारणा) विधेयक, २०१८.

(ग) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री अस्लम शेख, डी.पी.सावंत, कुणाल पाटील, विजय वडेटीवार, अमर काळे, सुनिल केदार, श्रीमती निर्मला गावीत, सर्वश्री वसंतराव चव्हाण, बसवराज पाटील, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३६ — महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन

(विकास व विनियमन) (सुधारणा) विधेयक, २०१८ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ४३ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(घ) **विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री राधाकृष्ण विखे-पाटील, अबू आझमी, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-**

"सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३६ — महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) (सुधारणा) विधेयक, २०१८ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ३५ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(ङ) **विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत श्री.भारत भालके, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-**

"सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३६ — महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) (सुधारणा) विधेयक, २०१८ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ३१ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(च) **विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत प्रा.विरेंद्र जगताप, श्री.हर्षवर्धन सपकाळ, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-**

"सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ३६ — महाराष्ट्र कृषि उत्पन्न पणन (विकास व विनियमन) (सुधारणा) विधेयक, २०१८ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या २१ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(३) (क) भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २१३ (२) (अ) आणि महाराष्ट्र विधानसभा नियम १५९ (२) अन्वये सर्वश्री दिलीप वळसे पाटील, अजित पवार, अस्लम शेख, विजय वडेटीवार, अमर काळे, सुनिल केदार, श्रीमती निर्मला गावीत, सर्वश्री.अमित झनक, डी.पी.सावंत, भारत भालके, वसंतराव चव्हाण, शेख आसिफ शेख रशीद, अमिन पटेल, राधाकृष्ण विखे पाटील, अबू आझमी, पृथ्वीराज चव्हाण, सुभाष उर्फ पंडितशेट पाटील, हर्षवर्धन सपकाळ, सुरेश लाड, हनुमंत डोळस, भास्कर जाधव, संजय कदम, दत्तात्रय भरणे, पांडुरंग बरोरा, नरहरी

झिरवाळ, संदीप नाईक, राहुल मोटे, हसन मुश्रीफ, शशिकांत शिंदे, राहुल जगताप, दिपक चव्हाण, डॉ.सतीश पाटील, सर्वश्री जितेंद्र आव्हाड, वैभव पिचड, विजय भांबळे, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"ही विधानसभा सन २०१८ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक ९ – महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता (सुधारणा) आणि महाराष्ट्र जमीन महसूल (विवक्षित भूमिधारींचा भोगवटादार-वर्ग एक मध्ये अंतर्भाव करण्यासाठी परवानगी देण्याबाबत) नियम (निरसन) अध्यादेश, २०१८ नापसंत करते."

(ख) सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ४० – महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता (सुधारणा) आणि महाराष्ट्र जमीन महसूल (विवक्षित भूमिधारींचा भोगवटादार-वर्ग एक मध्ये अंतर्भाव करण्यासाठी परवानगी देण्याबाबत) नियम (निरसन) विधेयक, २०१८.

(ग) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री अस्लम शेख, डी.पी.सावंत, कुणाल पाटील, विजय वडेटीवार, अमर काळे, सुनिल केदार, श्रीमती निर्मला गावीत, सर्वश्री वसंतराव चव्हाण, बसवराज पाटील, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ४० – महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता (सुधारणा) आणि महाराष्ट्र जमीन महसूल (विवक्षित भूमिधारींचा भोगवटादार-वर्ग एक मध्ये अंतर्भाव करण्यासाठी परवानगी देण्याबाबत) नियम (निरसन) विधेयक, २०१८ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ४३ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतितृप्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(घ) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री राधाकृष्ण विखे-पाटील, अबु आझमी, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ४० – महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता (सुधारणा) आणि महाराष्ट्र जमीन महसूल (विवक्षित भूमिधारींचा भोगवटादार-वर्ग एक मध्ये अंतर्भाव करण्यासाठी परवानगी देण्याबाबत) नियम (निरसन) विधेयक, २०१८ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ३५ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतितृप्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(ड) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत श्री.भारत भालके, वि.स.स.

यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ४० – महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता (सुधारणा) आणि महाराष्ट्र जमीन महसूल (विवक्षित भूमिधारींचा भोगवटादार-वर्ग एक मध्ये अंतर्भाव करण्यासाठी परवानगी देण्याबाबत) नियम (निरसन) विधेयक, २०१८ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ३१ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतित्वृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(च) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत श्री.हर्षवर्धन सपकाळ, प्रा.विरेंद्र जगताप, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ४० – महाराष्ट्र जमीन महसूल संहिता (सुधारणा) आणि महाराष्ट्र जमीन महसूल (विवक्षित भूमिधारींचा भोगवटादार-वर्ग एक मध्ये अंतर्भाव करण्यासाठी परवानगी देण्याबाबत) नियम (निरसन) विधेयक, २०१८ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या २१ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतित्वृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(४) (क) भारताच्या संविधानाच्या अनुच्छेद २१३ (२) (अ) आणि महाराष्ट्र विधानसभा नियम १५९ (२) अन्वये सर्वश्री अस्लम शेख, विजय वडेट्टीवार, अमर काळे, सुनिल केदार, श्रीमती निर्मला गावीत, सर्वश्री.अमित झनक, डी.पी.सावंत, भारत भालके, वसंतराव चव्हाण, शेख आसिफ शेख रशीद, अमिन पटेल, राधाकृष्ण विखे पाटील, अबु आझमी, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"ही विधानसभा सन २०१८ चा महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १७ – महाराष्ट्र अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागासप्रवर्ग (जातीचे प्रमाणपत्र देण्याचे व त्याच्या पडताळणीचे विनियमन) (सुधारणा) अध्यादेश, २०१८ नापसंत करते."

(ख) सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ४१ – महाराष्ट्र अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागासप्रवर्ग (जातीचे प्रमाणपत्र देण्याचे व त्याच्या पडताळणीचे विनियमन) (सुधारणा) विधेयक, २०१८.

(ग) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री अस्लम शेख,

डी.पी.सावंत, कुणाल पाटील, विजय वडेटीवार, अमर काळे, सुनिल केदार, श्रीमती निर्मला गावीत, सर्वश्री वसंतराव चव्हाण, बसवराज पाटील, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ४१ — महाराष्ट्र अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागासप्रवर्ग (जातीचे प्रमाणपत्र देण्याचे व त्याच्या पडताळणीचे विनियमन) (सुधारणा) विधेयक, २०१८ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ४३ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(घ) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत सर्वश्री राधाकृष्ण विखे-पाटील, अबु आझमी, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ४१ — महाराष्ट्र अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागासप्रवर्ग (जातीचे प्रमाणपत्र देण्याचे व त्याच्या पडताळणीचे विनियमन) (सुधारणा) विधेयक, २०१८ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ३५ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(ङ) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत श्री.भारत भालके, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ४१ — महाराष्ट्र अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागासप्रवर्ग (जातीचे प्रमाणपत्र देण्याचे व त्याच्या पडताळणीचे विनियमन) (सुधारणा) विधेयक, २०१८ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या ३१ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

(च) विधेयक संयुक्त समितीकडे पाठविण्याबाबत श्री.हर्षवर्धन सपकाळ, प्रा.विरेंद्र जगताप, वि.स.स. यांचा प्रस्ताव :-

"सन २०१८ चे विधानसभा विधेयक क्रमांक ४१ — महाराष्ट्र अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागासवर्ग व विशेष मागासप्रवर्ग (जातीचे प्रमाणपत्र देण्याचे व त्याच्या पडताळणीचे विनियमन)

(सुधारणा) विधेयक, २०१८ विधानपरिषदेची सहमती घेऊन दोन्ही सभागृहांच्या २१ सदस्यांच्या संयुक्त समितीकडे त्यावरील प्रतिवृत्त सहा महिन्यांच्या आत सादर करण्याचा अनुदेश देऊन विचारार्थ पाठविण्यात यावे."

सहा : सर्वश्री राधाकृष्ण विखे-पाटील, अजित पवार, पृथ्वीराज चव्हाण, जयंत पाटील, गणपतराव देशमुख, दिलीप वळसे-पाटील, विजय वडेद्वीवार, बाळासाहेब थोरात, शशिकांत शिंदे, प्रा. विरेंद्र जगताप, सर्वश्री. जयदत्त क्षीरसागर, जितेंद्र आव्हाड, प्रा. वर्षा गायकवाड, सर्वश्री. भास्कर जाधव, अब्दुल सत्तार, गोपालदास अग्रवाल, अबु आझमी, नसिम खान, सुनिल केदार, दिलीप सोपल, मधुकरराव चव्हाण, अॅड. यशोमती ठाकूर, सर्वश्री. सतिश पाटील, अमिन पटेल, डी. एस. अहिरे, राहुल मोटे, डी.पी. सावंत, हसन मुश्रीफ, बसवराज पाटील, शिवेंद्रसिंह भोसले, राजेश टोपे, दत्तात्रय भरणे, भारत भालके, बाळासाहेब पाटील, वसंतराव चव्हाण, संग्राम थोपटे, रणजित कांबळे, डॉ. संतोष टारफे, श्रीमती दिपिका चव्हाण, सर्वश्री. कुणाल पाटील, हनुमंत डोळस, काशीराम पावरा, जे.पी.गावीत, हर्षवर्धन सपकाळ, विजय भांबळे, राहुल बोंद्रे, वैभव पिचड, सुभाष उर्फ पंडितशेट पाटील, अमर काळे, अमित झनक, कु.प्रणिती शिंदे, श्रीमती अमिता चव्हाण, सर्वश्री. भाऊसाहेब कांबळे, शेख आसिफ शेख रशिद, श्रीमती निर्मला गावीत, सर्वश्री. अस्लम शेख, त्र्यंबक भिसे, जयकुमार गोरे, नितेश राणे, सिध्दाराम म्हेत्रे, पांडुरंग बरोरा, कालिदास कोळंबकर, संग्राम जगताप, विश्वजीत कदम, डॉ.मधुसूदन केंद्रे, श्री.नरहरी झिरवाळ वि.स.स यांचा म.वि.स. नियम २९३ अन्वये प्रस्ताव :

“राज्यात मोठया प्रमाणात तूरीचे उत्पादन होऊनही पणन महासंघाने ऑनलाईन नोंदणी केलेल्या शेतकऱ्यांकडून तूर, हरभरा खरेदी न करणे, नोंदणी न केलेल्या शेतकऱ्यांकडून हमीभावापेक्षा कमी दराने खरेदी करून व्यापाऱ्यांनी केलेली शेतकऱ्यांची लूट, ऑनलाईन नोंदणी न करता तूर व मक्याची खरेदी पणन महासंघाने करूनही चुकारे प्रलंबित असणे, बाहेरील देशातून तूरडाळ व हरभरा आयात केल्यामुळे राज्यातील शेतकऱ्यांकडील जवळपास २४ लाख ५१ हजार ८२४ क्विंटल तूर व हरभरा खरेदीअभावी शिल्लक असणे, खरेदी-विक्री संचालकांवर चुकीचे गुन्हे नोंदविणे, छत्रपती शिवाजी महाराज सन्मान योजनेअंतर्गत राज्यातील शेतकऱ्यांना ३४ हजार कोटींची जाहीर केलेली कर्जमाफी तथापि, प्रत्यक्षात केवळ १५ हजार कोटीचीच कर्जमाफी मिळणे, परिणामी शेतकऱ्यांचा ७/१२ कोरा न होणे, शासनाच्या धोरणामुळेच राज्यात गेल्या साडेतीन वर्षांच्या काळात १७ हजार शेतकऱ्यांनी आत्महत्येचा मार्ग पत्करणे, केंद्र शासनाने राज्यातील शेतकऱ्यांच्या कर्जमाफीसाठी निधी देण्यास दिलेला नकार, राज्यात सहकारी बँकांची अडवणूक केल्यामुळे पीक कर्जवाटप करण्यास जिल्हा बँकांना येत असलेल्या अडचणी, वन टाईम सेटलमेंटसाठी शेतकरी तयार असताना अनेक

जिल्ह्यामध्ये पात्र शेतकऱ्यांच्या याद्या अद्यापही न आल्यामुळे राष्ट्रीयकृत बँकांकडून कर्जवाटप न करता ऊसाच्या बिलातून कर्जाच्या रकमा वळत्या करून घेणे, आत्महत्याग्रस्त जिल्ह्यात पालकमंत्र्यांच्या हस्ते कर्जमाफीचे प्रमाणपत्र देऊनही पीक कर्जासाठी हेलपाटे मारावे लागणे, बुलढाणा व यवतमाळ जिल्ह्यात पीक कर्ज मंजुरीसाठी शेतकऱ्यांच्या पत्नीकडे शरीरसुखाची मागणी होणे, डीजीटल स्वाक्षरी व ऑनलाईन ७/१२ योजना यशस्वी न होणे, आपल्या मागण्यांसाठी शांततेने आंदोलन करणाऱ्या शेतकऱ्यांवर गुन्हे दाखल करणे, चालू वर्षी अमरावती जिल्ह्यात बनावट बियाणे वितरीत झाल्याच्या उघडकीस आलेल्या घटना, पंतप्रधान पीक विमा योजनेअंतर्गत सन २०१७ च्या खरीप हंगामातील ९२ टक्के शेतकऱ्यांच्या बँक खात्याची माहिती बँकेतील खात्याशी जुळत असतानाही ४१.५० लाख विमाधारक शेतकऱ्यांना मदत नाकारून एकूण २,२६९ कोटींच्या नुकसान भरपाईपैकी फक्त ७४७ कोटीचे वाटप करणे, कापसावरील बॉड अळीमुळे झालेले सुमारे ३००० कोटीचे नुकसान तसेच मावा व तुडतुड्यामुळे झालेली धानाची नुकसान भरपाई जाहीर करून अद्यापही न मिळणे, धर्मा पाटलाच्या मुलाला दिलेल्या आश्वासनाला फासलेला हरताळ, साखरेच्या दरात घसरण झाल्यामुळे ऊस उत्पादक शेतकऱ्यांवर वाढत चाललेली थकबाकी, त्यात पाकिस्तानातून साखर, तूर व काद्यांची आयात करून राज्यातील शेतकऱ्यांच्या अडचणीमध्ये झालेली वाढ, कापसावर फवारणी करताना मृत झालेल्या शेतकऱ्यास मदत, दृष्टीहीन व अपंग शेतकऱ्यांना पीक कर्ज, आधारभूत किंमती, हमीभाव, वन हक्क कायदा तसेच सामाजिक योजनांची अंमलबजावणी करणे इ. मागण्याबाबत शासनाने दि. १३ मार्च, २०१८ रोजी सभागृहात दिलेल्या आश्वासनानुसार कोणतीच कार्यवाही न होणे, माहे मार्च, २०१७ पर्यंतच्या पेड-पेंडिंग ग्राहकांना विजेची जोडणी देण्याचे शासनाने सभागृहात मान्य करूनही अद्याप जोडणी न मिळणे, परिणामी ग्रामीण भागात दिवसभरातून अनेक वेळा वीज पुरवठा खंडित होणे, पुरेशा पायाभूत सुविधा नसल्याने ग्राहकांची गैरसोय होणे, ग्राम विद्युत सहाय्यक नियुक्तीबाबत दीड वर्षापूर्वी शासन निर्णय निर्गमित करून अद्यापही नियुक्त्या न करणे, याबाबत शासनाने करावयाची उपाययोजना, कार्यवाही व प्रतिक्रिया."

सात : अर्धा-तास चर्चा (म.वि.स. नियम ९४ अन्वये) :-

(मंगळवार, दिनांक ३ जुलै, २०१८ रोजीच्या बॅलटद्वारे ठरविण्यात आलेल्या प्राथम्यक्रमानुसार दर्शविण्यात आलेल्या सूचना)

(१) श्री. विजय वडेद्वीवार, वि.स.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीवर चर्चा उपस्थित करतील.

"पुर्व विदर्भातील चंद्रपूर, गडचिरोली, गोदिया, भंडारा या जिल्हयातील कृषी महाविद्यालयाच्या प्रशासकीय कामकाजाकरिता वारंवार अकोला येथे जावे लागणे, अकोला येथील पंजाबराव देशमुख कृषी विद्यापीठाचे विभाजन करून पुर्व विदर्भाकरिता

चंद्रपूर जिल्हयातील सिंदेवाही येथे नविन कृषी विद्यापीठाची स्थापना करण्याबाबत केळकर समितीने शासनास सादर केलेल्या अहवालात नमूद करणे, सिंदेवाही येथे कृषी विद्यापीठ स्थापन करण्याकरिता सोयीसुविधा उपलब्ध असतानाही त्याकडे शासनाचे झालेल्या दुर्लक्षामुळे नागरिकांमध्ये पसरलेला असंतोष, सबब अकोला येथील पंजाबराव देशमुख कृषी विद्यापीठाचे विभाजन करून चंद्रपूर जिल्हयातील सिंदेवाही येथे नविन कृषी विद्यापीठ स्थापन करण्याबाबत शासनाने तातडीने करावयाची कार्यवाही व उपाययोजना."

(२) **अॅड.राहुल कुल, वि.स.स. पुढील सार्वजनिक महत्वाच्या बाबीवर चर्चा उपस्थित करतील.**

"पुणे जिल्हयातील खडकवासला पाटबंधारे विभागांतर्गत दौंड तालुक्यासह पूर्व हवेलीतून वाहणाऱ्या नवीन व जुना उजवा मुठा कालव्यातून (बेबी कॅनॉल) मोठ्या प्रमाणावर पाणी गळती सुरू असल्याची तक्रार नागरिकांनी कार्यकारी अभियंता खडकवासला पाटबंधारे विभाग यांच्याकडे दिनांक १९ सप्टेंबर, २०१७ रोजी वा त्यासुमारास करणे, नवीन मुठा कालव्यातून होणाऱ्या गळतीचे प्रमाण दोन वर्षांपासून वाढल्याने दौंड तालुक्यातील बोरीऐंदी, सहजपूर, खामगाव, कासुर्डी, यवत, खुटबाव, केडगाव तसेच हवेली तालुक्यातील लोणी काळभोर, कुंजीरवाडी, सोरतापवाडी (जि.पुणे) येथील हजारो एकर शेती नापिक होण्याचे वाढलेले प्रमाण, जुना उजवा मुठा कालव्यातून (बेबी कॅनॉल) मधून वाहणाऱ्या या अशुद्ध पाण्यामुळे कालव्यालगतचे असलेले पिण्याचे पाणी दुषित होणे, नवीन व जुना मुठा कालव्याच्या दुरुस्ती व अस्तरीकरणासाठी असलेली २% खर्चाच्या मर्यादेमुळे अनेक दिवसांपासून हे काम प्रलंबित असल्यामुळे खर्चाची मर्यादा १०% करण्याची होत असलेली मागणी, याबाबत शासनाने करावयाची कार्यवाही व प्रतिक्रिया."

विधान भवन,
नागपूर,
दिनांक : ४ जुलै, २०१८

डॉ. अनंत कळसे,
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानसभा.